

Bogdan J. Wosiewicz

**Zespół Kierunków Studiów
Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych
w drugiej kadencji
Państwowej Komisji Akredytacyjnej**

[**Posiedzenie plenarne** Państwowej Komisji Akredytacyjnej, Warszawa, *22 listopada 2007 roku*]

Skład Zespołu Kierunków Studiów Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych:

- prof. dr hab. **Andrzej Filistowicz** (AR Wrocław)
- prof. dr hab. **Franciszek Rudnicki** (ATR Bydgoszcz) [druga kadencja]
- prof. dr hab. **Stefan S. Smoczyński** (UWM Olsztyn)
- prof. dr hab. **Bogdan J. Wosiewicz** (AR Poznań) [druga kadencja]
- prof. dr hab. **Jana Żelazo** (SGGW Warszawa)

Pracownikiem Zespołu **przewodniczący** (z wyboru): prof. dr hab. **Bogdan J. Wosiewicz**

Sekretarz Zespołu z ramienia Biura PKA:

- mgr Janina Lewandowska (w roku 2005)
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (od 2005 roku).

Zespół Kierunków Studiów Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych (2005-2007)

[od lewej stoją: prof. dr hab. **Andrzej Filistowicz**, prof. dr hab. **Jan Żelazo**,
prof. dr hab. **Bogdan J. Wosiewicz** - przewodniczący, mgr Agnieszka Socha-Woźniak – sekretarz,
prof. dr hab. **Franciszek Rudnicki**, prof. dr hab. **Stefan S. Smoczyński**]

W kompetencji Zespołu Kierunków Studiów Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych, jest aż **13 kierunków studiów**¹, a mianowicie:

- I. **Architektura krajobrazu**
- II. **Biotechnologia**
- III. **Leśnictwo**
- IV. **Ochrona środowiska**
- V. **Ogrodnictwo**
- VI. **Rolnictwo**
- VII. **Rybactwo**
- VIII. **Technika rolnicza i leśna**
- IX. **Technologia drewna**
- X. **Technologia żywności i żywienie człowieka**
- XI. **Weterynaria**
- XII. **Zootechnika**

oraz

- XIII. **Towaroznawstwo.**

---

¹ Decyzja Nr 10/2006 r. Przewodniego Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie ustalenia wykazu kierunków studiów pozostających w kompetencjach poszczególnych zespołów kierunków studiów

Zasady pracy

- **liczba i terminarz posiedzeń**

[Spotkania nie rzadziej niż raz w miesiącu, terminy ustalane (z reguły)

ze sporym wyprzedzeniem, posiedzeń nie więcej niż 3 na każde 2 miesiące]

W ubiegłej a kadencji tylko 15 posiedzeń Zespołu → praca przez Internet]

- **duża uwagę przywiązywaliśmy do propozycji składu zespołów oceniających**

[Na przykład: aby przewodniczący zespołu oceniającego nie był specjalistą z ocenianego kierunku, zaś członek Zespołu, specjalista z ocenianego kierunku występował jako ekspert.

Korzystna: - wszystkie kierunki oceniane byłyby w podobnych składach osobowych

- daje możliwość przewodniczącemu tonowania sygnałów płynących

od ekspertów (gdy zbyt ostre), lub mocniejszego ich wyartykułowania

- ekspert, członek PKA szybciej i lepiej realizuje swój raport cząstkowy]

- **możliwie pełna wymiana materiałów** nad którymi pracujemy

[pełne raporty z wizytacji, teksty opinii przygotowywanych przez członków Zespołu, itd.]

Przyjęte zasady ujednoliciły postępowania i ułatwiły pracę!

Zakres prac Zespołu w kadencji 2005-2007

Oceny jakości

Oceny jakości kształcenia

Rok	Ocenione			Razem
	pozytywna	warunkowa	negatywna	
2005	12	7	-	19
2006	25	3	1	29
2007	17	4	-	21
Ogółem	54	14	1	69

Ocen jakości przeprowadzono łącznie 69.

Najwięcej w drugim roku kadencji (42%).

W jednym przypadku zaproponowano odstępnie od oceny,
a 6 ocen jest jeszcze w toku (już po wizytacjach).

Zdecydowaną większość ocenianych kierunków realizowały uczelnie publiczne (aż 92%).

W uczelniach niepublicznych nieco większy odsetek ocen warunkowych i negatywnych (40%).

Oceny jakości

Oceny zaproponowane przez Zespół były zawsze przyjęte przez Prezydium,

Większość ocen to **oceny pozytywne** (78%).

Oceny warunkowe:

- zastrzeżenia kadrowe (głównie zastrzeżeń merytorycznych, nie zaś formalnych, ilościowych),
- zastrzeżeń do koncepcji kształcenia (zbyt specjalnościowe, wychodzenie poza kierunek),
- niewystarczająca liczba godzin zajęć (zwłaszcza na studiach niestacjonarnych).

Niekiedy proponowano inną ocenę dla studiów pierwszego stopnia a inną dla studiów magisterskich lub (częściej) inną dla studiów stacjonarnych a inną dla niestacjonarnych.

Negatywna była tylko jedna ocena (1,5%) - głównie z braku bazy laboratoryjnej i technologicznej.

W tej kadencji **nie sformułowano żadnej propozycji oceny wyróżniającej**, choć dla dwóch kierunków takie wnioski były w Zespole mocno dyskutowane (jeden dla **ogrodnictwa**, drugi dla **biotechnologii**).

W sumie w obu kadencjach

dokonano wizytacji i oceny wszystkich kierunków studiów w kompetencji Zespołu.

Opiniowanie wniosków uczelni

Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia w nowo tworzonych uczelniach

Rok	Ocenione		Razem
	pozytywnie	negatywnie	
2005	3	2	5
2006	-	-	-
2007	1	-	1
Ogółem	4	2	6

Zespół opiniował tylko **6 wniosków**.

Najwięcej wniosków było w pierwszym roku tej kadencji.

Dwie trzecie tych wniosków została **zaopiniowana pozytywnie**.

Opiniowanie wniosków uczelni

Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia

Rok	Ocenione		Razem
	pozytywnie	negatywnie	
2005	10	10	20
2006	8	13	21
2007	4	7	11
Ogółem	22	30	52

Zespół rozpatrywał w tej kadencji aż **52 wnioski**.

Znowu w pierwszym roku tej kadencji było ich najwięcej (aż 40%).

Prawie **dwie trzecie** zostało **zaopiniowanych negatywnie**.

Opiniowanie wniosków uczelni

Negatywnie zaopiniowane wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia

Główne zastrzeżenia:

- **braki kadrowe,**
- **zastrzeżeń do koncepcji kształcenia i nie spełnianie standardów**
(kształcenie specjalnościowe, wychodzenie poza kierunek, braki godzin lub ważnych treści programowych, niewłaściwa obsada ważnych przedmiotów, zbyt mało przedmiotów inżynierskich, zbyt mało ćwiczeń)
- **poważne braki w infrastrukturze dydaktycznej** do realizacji kierunku,
(zwłaszcza laboratoriów i pracowni specjalistycznych, a także technologicznych)
- **poważne uchybienia dotyczące biblioteki, wadliwej organizacji procesu kształcenia**
(przeładowane zjazdy na studiach zaocznych),
- **zastrzeżenia dotyczące organizacji i realizacji praktyk.**

Z reguły więcej niż jedna ważna przyczyna wpływająca na negatywną opinię o wniosku.

Opiniowanie wniosków uczelni

Zespół opiniował tylko **3** wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia. Większość (2) została pozytywnie zaopiniowana.

Wnioski pozostałe

Rok	Ocenione			Razem
	pozytywnie	negatywnie	nie można pozytywnie	
2005	5	2		7
2006	1	1		2
2007	-	1	1	2
Ogółem	6	4	1	11

Dotyczyły:

- przypisanie specjalności do kierunku (głównie w pierwszym roku drugiej kadencji),
- wnioski o przedłużenie działalności uczelni
- wznowienia kształcenia na kierunku (po uprzedniej ocenie negatywnej).

Wszystkich takich wniosków **tylko 11**.

Większość została **pozytywnie** zaopiniowana.

Opiniowanie wniosków uczelni

Wszystkie wnioski

Rok	Ocenił			Razem
	pozytywnie	negatywnie	nie można pozytywnie	
2005	19	15		34
2006	10	14		24
2007	5	8	1	14
Ogółem	34	37	1	72

Tabela stanowi podsumowanie tej działalności Zespołu w tej kadencji.

Zespół zaopiniował w tej kadencji 72 **wnioski**, przy czym prawie **połowa z nich w pierwszym roku**.

(**Wyraźnie malejąca** liczba otwieranych nowych uczelni i uruchamianych nowych kierunków.)

Z opiniowanych wniosków **ponad połowa uzyskała ocenę negatywną**.

Pierwszy rok kadencji

2005

wyraźnie **nawiązywał do poprzedniej kadencji** (kontynuacja oceny wyznaczonych kierunków),
lecz **jednocześnie zupełnie odmiennego**, poprzez uzgodnienie zasady pracy Zespołu.

Zespół odbył w 2005 roku **14 posiedzeń**.

Dwa posiedzenia były **szczególne**:

w części tych posiedzeń **uczestniczyli** bowiem **eksperti**, odpowiednio:

- kierunku **technika rolnicza i leśna** (w kwietniu)
- oraz ● kierunku **biotechnologia** (we wrześniu).

■ Zespół w 2005 roku zajmował się już **powtórną oceną jakości kształcenia**
(po uzyskaniu uprzednio oceny warunkowej).

■ Zespół przygotowywał także opinie dotyczące **11** zgłoszonych przez uczelnie
wniosków o ponowne rozpatrzenie. Dominowały (**7**) wnioski dotyczące oceny jakości nauczania.
W większości tych spraw **podtrzymano dotychczasową ocenę** jakości (warunkową)
lub **negatywna opinię o wniosku**, **z uwagi na brak podstaw do zmiany decyzji**.

Więcej o tym roku pracy Zespołu w opracowaniu pisemnym oraz w publikacji:

Wosiewicz B.J.: O pierwszym roku działalności Państwowej Komisji Akredytacyjnej w nowej kadencji.

Więści Akademickie 4/2006, **103**, s. 2-5

Środkowy rok kadencji

2006

był chyba najspokojniejszy.

Zespół odbył **11 posiedzeń**, zwykle jedno każdego miesiąca, choć były miesiące bez posiedzeń (VII i VIII), jak i takie z dwoma posiedzeniami (III i VI).

Znowu w jednym posiedzeniu wzięła udział o **grupa ekspertów** kierunku studiów **architektura krajobrazu** (listopad).

W tym roku zaproponowano **jedyną ocenę negatywną** dotyczącą jakości kształcenia głównie z braku bazy laboratoryjnej i technologicznej do realizacji tego kierunku wysoce technologicznego.

Zespół przygotował także **2** propozycje uchwał we *wnioskach o ponowne rozpatrzenie*.
W obu **nie znaleziono argumentów aby opinię zmienić**.

Więcej o tym roku pracy Zespołu w opracowaniu pisemnym oraz w publikacji:

Wosiewicz B.J.: Co nowego w Państwowej Komisji Akredytacyjnej. *Więści Akademickie* 2/2007, **113** s. 2-4

Ostatni rok drugiej kadencji

2007

wypełniony, poza zwykłymi zadaniami, także **wieloma pracami koncepcyjnymi i opiniodawczymi.**

Zespół odbył w tym roku **9 posiedzeń.** Jeszcze **jedno posiedzenie jeszcze nas czeka.**

W tym roku w Zespole pojawiły się **5 wniosków o powtórne rozpatrzenie.**

Cztery z nich dotyczyły uczelni publicznych.

W żadnej z tych spraw nie znaleziono wystarczających argumentów do zmiany decyzji.

Trzy dotyczyły wniosków o uprawnienia do prowadzenia nowych kierunków studiów (**rolnictwo, leśnictwo oraz ochrona środowiska**),

jeden dotyczył warunkowej oceny (brak podstaw do zmiany decyzji).

Piąty wniosek **czeka na rozpatrzenie.**

Istotnym elementem pracy Zespołu w ostatnim roku kadencji było:

- opiniowanie wprowadzanych standardów nauczania,
  - definiowaniem wymagań kadrowych dla kierunku
- oraz
- opracowania zbiorcze po zakończonych akredytacjach kierunków.

(1) Opiniowanie standardów nauczania dla kierunków

powierzono najbardziej doświadczonym ekspertom PKA z zakresu tych kierunków studiów.

Prace zostały wykonane niezwykle rzetelnie, z dużym nakładem pracy i także bardzo szybko. Wiele standardów zostało **źle ocenionych** (np. kwestia redukcji minimalnej liczby godzin części kierunków inżynierskich tylko do 2200 godzin), choć **część została przyjęta dobrze**. Wyartykułowane (ważne!) kwestie, po dyskusji w Zespole i na Prezydium PKA, zostały przekazane Ministrowi i pozostały bez echa.

(2) Zakończono ocenę naszych kierunków studiów,

podjęto pracę nad przygotowaniem **opracowań zbiorczych**, dotyczące zakończonych ocen.

Prace takie dotyczące większości kierunków, a mianowicie:

- **rolnictwo** (prof. dr hab. **Franciszek Rudnicki**)
- **ogrodnictwo** (prof. dr hab. **Franciszek Rudnicki**)
- **architektura krajobrazu** (prof. dr hab. **Jan Żelazo**)
- **ochrona środowiska** (prof. dr hab. **Jan Żelazo**)
- **rybactwo** (prof. dr hab. **Andrzej Filistowicz**)
- **weterynaria** (prof. dr hab. **Andrzej Filistowicz**)
- **zootechnika** (prof. dr hab. **Andrzej Filistowicz**)

zostały zakończone, opracowania przygotowane i w Zespole przedstawione.

Opracowania dla pozostałych kierunków jeszcze trwają.

(3) Najważniejsza kwestia to **zdefiniowaniem minimów kadrowych dla kierunków studiów**.

- Zespół **przyjął koncepcję i podjął próbę zdefiniowania specjalności**, które mieszczą w obrębie poszczególnych kierunków studiów, czyli zdefiniowania z zakresu jakiej specjalności powinien pochodzić dorobek, **aby mógł być uznany za dorobek z zakresu tego kierunku studiów**.

- Zespół uznał, że **sprawa formalnych stopni i tytułów jest drugorzędna**, tym bardziej, że dla kilku kierunków studiów będących w gestii Zespołu brak jest (albo brak było do niedawna) odpowiadających dyscyplin naukowych (np. **ochrona środowiska** czy **architektura krajobrazu**).

- Takie zdefiniowanie specjalności, przy których znowu wypowiedzieli się nasi eksperci, **umożliwia uniknięcie każdorazowej dyskusji i konieczności interpretacji przez ekspertów**, czy taki a nie inny dorobek mieści się czy też nie w zakresie tego kierunku (podobnie z zakresu dziedzin i dyscyplin związanych z danym kierunkiem studiów).

- **Dodatkowych trudności** dostarczał fakt, że zapisy dla kilku kierunków studiów musiały satysfakcjonować także inne zespoły (ZKS Ekonomicznych oraz ZKS Przyrodniczych).

Choć **nasze zapisy są dość obszerne** to wydaje się, że **dobrze definiują** z jakich specjalności trzeba mieć dorobek aby był uznany **za dorobek w zakresie** lub **za związany z kierunkiem**.

Kilka uwag dla następnego Zespołu, a zatem co wydaje się ważne i co warto kontynuować:

- Warto poświęcić trochę czasu na początku kadencji i wypracować **reguły pracy Zespołu**. **Zapewne** część takich rozstrzygnięć z naszego Zespołu **warto kontynuować**.
- **Pożyteczne okazały się spotkania z grupami ekspertów** przed rozpoczęciem akredytacji kierunku, zwłaszcza kierunków młodszych, nie w pełni jeszcze zdefiniowanych.
- W poprzedniej kadencji **ochrona środowiska** oceniana była wspólnie przez dwa różne zespoły, teraz kilkakrotnie wymienialiśmy ekspertów. Podczas akredytacji **towaroznawstwa** w zespołach zawsze ekspert tego kierunku zaproponowany przez ZKS Ekonomicznych.
Nawet gdy kierunki nie są oceniane wspólnie to powinna im towarzyszyć **pewna wymiana ekspertów**. Jest to chyba ważne i robi dobre wrażenie. Ważne jest aby **wśród ekspertów** pojawiali się **przedstawiciele różnych typów uczelni** (np. przy wizytacjach **biotechnologii** na politechnikach, w składzie zespołów byli eksperci z tego typu uczelni, zostało to dobrze przyjęte).
- Lepszym rozwiązaniem jest podjęcie **oceny całego kierunku** niż praktykowane w ubiegłej kadencji „*próbki*”. Lepiej także nie organizować w tym samym czasie na tej samej uczelni oceny kilku kierunków jednocześnie (traktowanych jako „*naloty*” na uczelnię), choć może to trochę zmniejszyć koszty oceny.

Kilka uwag ogólniejszych:

- **Mocno zmieniają się warunki oceny** przez wprowadzenie nowych standardów nauczania. Mniej jest wymogów formalnych, ważniejsza, ale dużo trudniejsza, jest ocena czy są zrealizowane wymagane treści programowe, czy studenci nabyli odpowiednich kompetencji i umiejętności. Szczególnie ważna, chyba **kluczowa** dla oceny, staje się **rola ekspertów**, oraz samego **sposobu oceny** (np. zamiast przeglądania sylabusów wnikliwa analiza całego konspektów wykładów).

- Do zdefiniowania i oceny pozostaje kwestia 30% **treści do wyboru** przez studenta (jak to naprawdę ocenić i zmierzyć?) oraz te 10% **zajęć bez udziału nauczyciela** akademickiego (co to tak naprawdę znaczy?).

- Dalszy duży problem to **nauczanie na odległość** (techniki informatyczne).

- Ponadto powstaje problem **czy** wszystkie **zdefiniowane** w obecnej kadencji szczegółowe **zasady oceny spełnienia wymagań** (zwłaszcza kadrowych, choć nie tylko) **przejdą próbę czasu?** Zobaczymy!

W następnej kadencji Prezydium, zespoły i eksperci Państwowej Komisji Akredytacyjnej **będą się musiały się z tymi problemami zmierzyć!**

